

Opracował: Tadeusz Trepanowski
Łomżyńskie Towarzystwo Naukowe im. Wagów
email: t.trepanowski@interia.pl

ŁOMŻYŃSCY EMIGRANCI NA FOTOGRAFII RODZINNEJ
w autorskim cyklu Tadeusza Trepanowskiego

Julia Stankiewicz

imigrantka ze wsi Zalas¹
zamieszkała w mieście Detroit, hrabstwo Wayne,
stan Michigan, USA

Łomża, grudzień 2022 r.

¹ W latach 1867–1918 w granicach Guberni Łomżyńskiej. W latach 1921–1939 wieś leżała w województwie białostockim, w powiecie kolneńskim (od 1932 w powiecie ostrołęckim), w gminie Łyse; obecnie woj. mazowieckie, pow. ostrołęcki, gm. Łyse.

Julia Stankiewicz – fotografia wykonana 14 stycznia 1917 r. w Paterson, NJ. Zakład Fotograficzny 154 River St. róg Harrison St. Paterson, NJ²

² Źródło: Fotografia opublikowana przez Roberta Rohrkempera w 2015 r. na stronie internetowej Ancestry.com

Julia Stankiewicz urodziła się 7 marca 1897 r.³ w małej kurpiowskiej wiosce Zalas⁴ w rodzinie Ignacego Stankiewicza i Anny z Nietupskich, małżonków Stankiewiczów. Była najstarszą córką z dotychczas ustalonych pięciorga ich dzieci.

Rodzeństwo Anny:

Teofila Stankiewicz urodzona 7 marca 1898 r. we wsi Zalas (akt nr 60/1898 par. Łyse).

Stanisław Stankiewicz urodzony 15 lutego 1900 r. we wsi Zalas (akt nr 36/1900 par. Łyse).

Rozalia Stankiewicz urodzona w 1902 r. we wsi Zalas.

Jan Stankiewicz urodzony 2 grudnia 1906 r. we wsi Zalas (akt nr 114/1906 par. Zalas).

Podobnie jak wielu młodych ludzi szukających za oceanem miejsca do lepszego życia, Julia Stankiewicz wyjechała do Ameryki. Zawarła tam związek małżeński z Janem Julianem Bonkowskim urodzonym 16 marca 1893 r. w Pachtarni, Niedzbórz, woj. Mazowieckie, synem Juliana Bonkowskiego i Małgorzaty z domu Chodubskiej.⁵ Jan Bonkowski przybył do Stanów Zjednoczonych 12 Maja 1913 r. na statku SS Antonina płynącym z Hamburga do Nowego Jorku⁶. Ślub 19-letniej Julii Stankiewicz z 23-letnim Janem Bonkowskim odbył się 14 stycznia 1917 r. w rzymskokatolickim kościele św. Stefana w Paterson, Passaic, New Jersey. Związek młodych pobłogosławił ks. Stefan Nowakowski, a świadkami byli Juliusz Muszyński i Jadwiga Bielska. Młodzi małżonkowie również na terenie Stanów Zjednoczonych szukali dla siebie najlepszego miejsca. W pierwszym roku po ślubie mieszkali w Paterson, Passaic, w stanie New Jersey pod adresem 36 Main Street⁷ i tam urodziła się ich córka. W 1918 r. przeprowadzili się do stanu New York i zamieszkali w Brooklynie w polsko-amerykańskiej dzielnicy Greenpoint

³ Źródło: Odpis skrócony aktu urodzenia nr 60/1897 wystawiony przez Urząd Stanu Cywilnego w Łysych, woj. mazowieckie, pow. ostrołęcki.

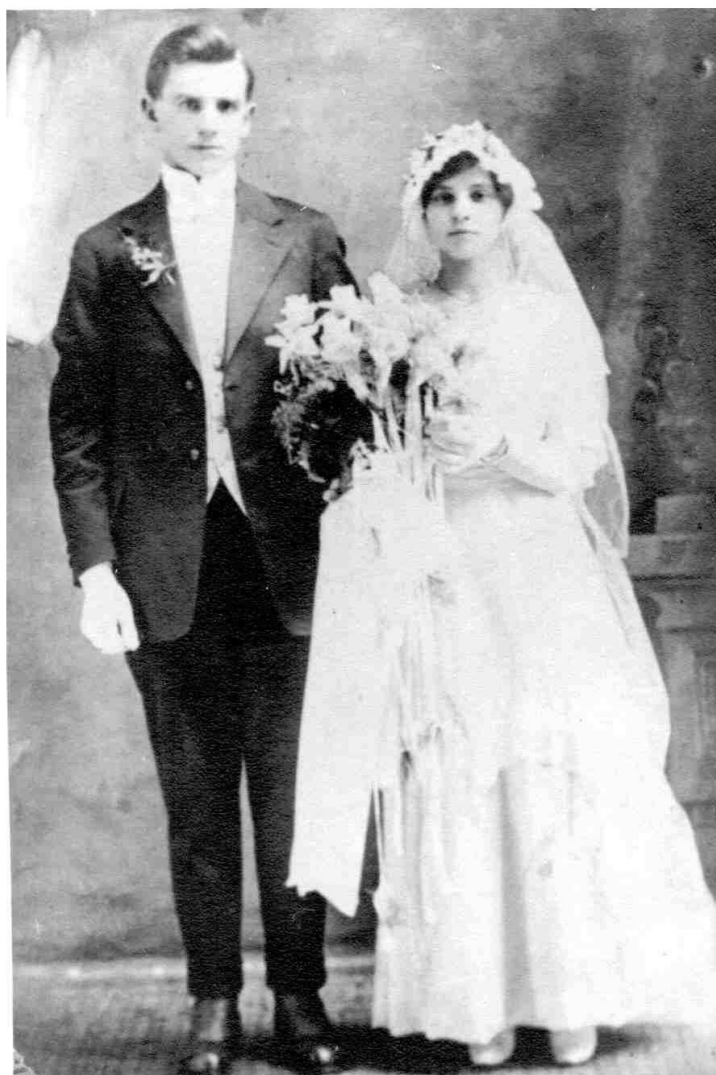
⁴ Rozpatrując etymologię nazwy wsi Zalas, możemy przyjąć, że pochodzi ona od wyrazu *las* i oznaczała osadę położoną za lasem. Prawdopodobnie pierwsi osadnicy pojawili się za lasem pod koniec XVIII wieku, gdyż na początku XIX wieku Zalas był wsią kurpiowską w gminie Łyse w parafii Myszyniec. W 1802 roku w 5 chałupach mieszkało 18 chłopów. W latach 1921–1939 wieś należała do powiatu kolneńskiego, a po zmianach w podziale administracyjnym od 1932 r. przynależała do powiatu ostrołęckiego, województwa białostockiego. Według Powszechnego Spisu Ludności z 1921 r. wieś liczyła 600 osób mieszkających w 113 budynkach. W latach 1975–1998 miejscowość należała administracyjnie do województwa ostrołęckiego. Obecnie położona jest w województwie mazowieckim, w powiecie ostrołęckim, w gminie Łyse. Znajduje się tam kościół, który jest siedzibą parafii św. Stanisława Kostki.

⁵ Źródło: Odpis skrócony aktu urodzenia nr 22/ 1893 wydany przez Urząd Stanu Cywilnego w Ciechanowie 4 marca 1958 r.

⁶ Źródło: New York, U.S., Arriving Passenger and Crew Lists (including Castle Garden and Ellis Island), 1820-1957 Nazwisko na liście zapisano Jan Brinkowski (zindeksowano jako Jan Bunkowski) https://www.ancestry.com/imageviewer/collections/7488/images/NYT715_20750709?treeid=&personid=&hintid=&queryId=6279b9bca6b0b972a21e13ab9e6da8e6&usePUB=true&_phsrc=fjo25872&_phstart=successSource&usePUBJs=true&_gl=1*10brj*_ga*MzQ0NjIzMTI5LjE2Mjg2MTY4MTY.*_ga_4QT8FMEX30*MTY3MzAyMTQxMS4zMjYuMS4xNjczMDQxNzE5LjQ5LjAuMA..&_ga=2.45919842.772354069.1672608267-344623129.1628616816&pId=4011976381

⁷ Źródło: Wojskowa karta rejestracyjna z 5 czerwca 1918 r. <https://www.ancestry.com/discoveryui-content/view/32218989:6482>

w dwupiętrowym budynku pod adresem 12 Diamond Street. Tam urodziła się ich druga córka. Na przełomie 1919 i 1920 r. przenieśli się do stanu Michigan, gdzie mieszkał brat Jana, Viktor Bonkowski. W 1930 r. mieszkali w jednorodzinny domu położonym pod adresem 3925 Oliver Street, Hamtramck, Michigan. Jan pracował w pralni, a Julia zajmowała się domem i wychowywaniem dzieci⁸. W 1942 r. Bonkowsy mieszkali już we własnym domu pod adresem 8219 Georgia Street, Detroit, Wayne, Michigan⁹. W 1950 r. Jan pracował w fabryce samochodów jako mechanik. Oboje uzyskali obywatelstwo amerykańskie, Jan 12 listopada 1934 r., a Julia 31 października 1941 r.

Fotografia ślubna Julii Stankiewicz i Jana Bonkowskiego. 14 stycznia 1917 r., Paterson, Passaic, New Jersey, USA

⁸ Źródło: Federalny spis mieszkańców USA z dn. 9 kwietnia 1930 r. https://www.ancestry.com/discoveryui-content/view/13621054:6224?tid=&pid=&queryId=4abc8265cb8b64e6afb78f08917c0543&_phsrc=fjo25820&_phstart=successSource

⁹ Źródło: Dane z wojskowej karty rejestracyjnej <https://www.ancestry.com/discoveryui-content/view/11351034:1002>

Dzieci Julii i Jana, małżonków Bonkowskich:

Jane Ann Bonkowski (Reichel) – córka, urodzona 01 października 1917 r. w Paterson, Passaic, New Jersey, USA.

Zmarła 7 lipca 2013 r. w Rochester Hills, Michigan, USA. Żyła 95 lat.

Genevieve Cecelia Bonkowski (Rohrkemper) – córka, urodzona 6 stycznia 1919 r. w Brooklyn, Kings, New York, USA.

Zmarła 13 stycznia 1982 r. w Harper Woods, Wayne, Michigan, USA. Żyła 63 lata.

Irene Julia Bonkowski (Krzemiński) – córka, urodzona 25 sierpnia 1920 r. w Detroit, Wayne Michigan, USA.

Zmarła w swoje urodziny 25 sierpnia 2009 r. w wieku 89 lat, w Warren, hrabstwo Macomb, stan Michigan, USA. Żyła 89 lat.

Xavier John Bonkowski – urodzony 13 Apr 1922 r. w Detroit, Wayne, Michigan, USA.

Zmarł 10 września 2012 r. w Detroit, Wayne, Michigan, USA. Żył 90 lat.

John Julian Bonkowski Jr. – urodzony 25 Mar 1927 r. w Hamtramck, Michigan.

Zmarł 9 października 2013 r. w Highland, Oakland, Michigan, USA. Żył 86 lat.

Dolores Bonkowski – urodzona około 1933 r. Brak innych informacji.

Julia oprócz prowadzenia domu i wychowywania dzieci czynnie uczestniczyła w życiu parafialnej społeczności kościoła Zmartwychwstania w Detroit. Przy parafii założonej na początku 1921 r. skupiali się polscy imigranci, których celem było zachowanie spuścizny odziedziczonej po przodkach. Była to wiara katolicka i polskość. Te dwa elementy były

spoiwem, które ich umacniało i pomagało przetrwać. Starsi imigranci garnęli się licznie do świątyni na nabożeństwa, słuchali kazań polskich, przystępowali do sakramentów świętych, swoje dzieci posyłali do szkoły, aby uczyły się one nie tylko przedmiotów narzuconych przez system edukacji amerykańskiej, lecz także religii, moralności, języka polskiego i historii polskiej. Nauczycielkami były siostry Felicjanki mieszkające w dwupiętrowym drewnianym domu, który do końca roku 1922 r. był jednocześnie kościołem i szkołą. W maju tego roku rozpoczęto budowę nowego budynku szkolnego i kościoła. Poza kilkunastoma kupcami na dorobku, parafianie w większości należeli do ubogiej klasy ludzi ciężko pracujących w fabrykach. Jednak, gdy chodziło o pracę i ofiarność na rzecz kościoła, to trudno było znaleźć lepszych. Przy ich ogromnym wysiłku budowę zakończono we wrześniu 1924 r. Żeby ściślej się zjednoczyć, polscy imigranci zakładali bractwa oraz towarzystwa świeckie i kościelne.

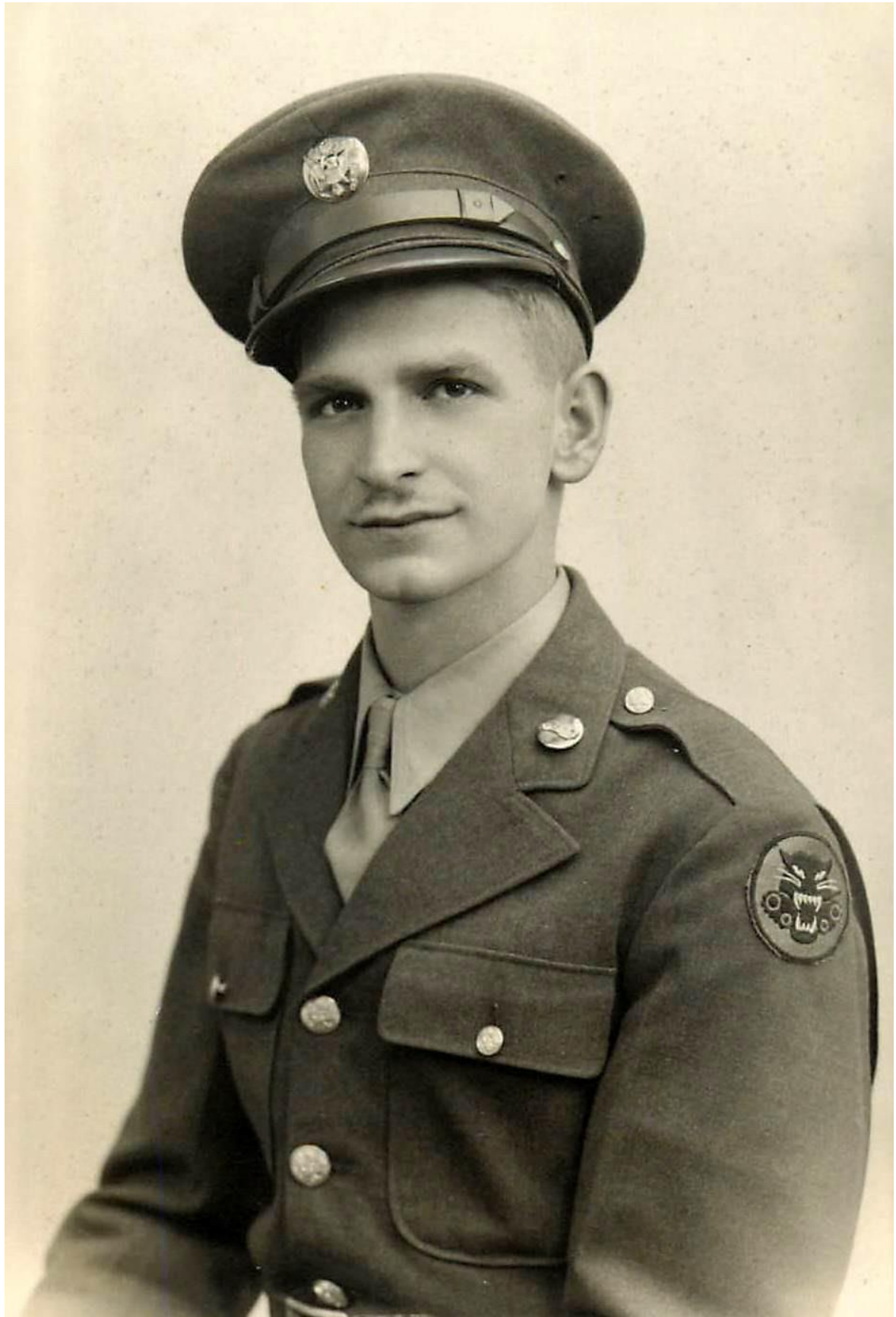
Jedną spośród różnych organizacji działających przy Kościele Zmartwychwstania było Bractwo Różańca Świętego, w którym Julia Stankiewicz (Bonkowska) pełniła funkcję skarbnika.

Z informacji zamieszczonej przez Roberta Rohrkempera na stronie internetowej Ancestry.com wynika, że w 1940 r. Julia ukończyła Eastern High School (liceum) w Detroit.

**RESURRECTION CHURCH DETROIT, MICHIGAN c. 1929
BROTHERHOOD OF THE HOLY ROSARY
JULIA BONKOWSKA--TREASURER FRONT ROW (4TH FROM RT.)**

*Kościół Zmartwychwstania w Detroit, Michigan. Bractwo Różańca Świętego.
JULIA BONKOWSKA — skarbnik, pierwszy rząd, czwarta od prawej strony.*

Xavier John Bonkowski, syn Julii i Jana

20 kwietnia 1940 r. Ślub Jane Bonkowskiej z Walter Reichelem¹⁰

20 kwietnia 1940 r. Ślub Jane Bonkowskiej z Walter Reichelem

¹⁰ Źródło: Jane Ann Bonkowski in the Michigan, U.S., Marriage Records, 1867–1952
https://search.ancestry.com/cgi-bin/sse.dll?indiv=1&dbid=9093&h=4915912&tid=&pid=&queryId=4b185f09cef14ff9caf21ac6167132c3&usePUB=true&_phsrc=fjo25856&_phstart=successSource&_gl=1*1y8c5q6*_ga*MzQ0NjIzMTI5LjE2Mjg2MTY4MTY.*_ga_4QT8FMEX30*MTY3MzAyMTQxMS4zMjYuMS4xNjczMzMyOTE5LjE0LjAuMA..

22 czerwca 1946 r. ślub syna Julii, Xaviera Johna Bonkowskiego. Od lewej: Jane Bonkowski (Reichel), Rozalia Waldowska, Julia Stankiewicz (Bonkowska) i jej mąż Jan Bonkowski

22 czerwca 1946 r. ślub syna Julii, Xaviera Johna Bonkowskiego z Rozalią Waldowską w St. Albertus Church w Detroit, Michigan

Rozalia, Rozalia Waldowski – żona Xawiera Bonkowskiego, Julia Stankiewicz (Bonkowska) i John Bonkowski

Julia Stankiewicz Bonkowska z mężem Janem i synem Xavierem. Fotografia z okresu II wojny światowej

Genowefa Bonkowska – córka Julii. 1946 r. Detroit, Wayne, Michigan

Siostry Bonkowskie: Irena Julia Bonkowska, osoba niezidentyfikowana, Jane Ann Bonkowska, Genevive Cecelia Bonkowska, około 1947 r.

*Ślub córki Julii, Genowefy Bonkowskiej z Robertem Rohrkemperem 29 listopada 1947 r.
Stoją od lewej: Dik Rohrkemper, Dolores Bonkowski, Dorothy Cichoń, **Genowefa Bonkowski, Robert Rohrkemper**, Irene Bonkoeski, Wiliam F. Rohrkemper, Eleanor Rohrkemper, John Julian Bonkowski Jr.*

29 listopada 1947 r., ślub córki Julii, Genowefy Bonkowskiej z Robertem Rohrkemperem kościół św. Tomasza Apostoła, Detroit, Michigan

*29 listopada 1947 r., ślub córki Julii, Genowefy Bonkowskiej z Robertem Rohrkemperem
kościół św. Tomasza Apostoła, Detroit, Michigan*

*29 listopada 1947 r., od lewej: Dick Rohrkemper, Dolores Bonkowski, Robert W. Rohrkemper,
Eleanor Rohrkemper*

*29 listopada 1947 r., ślub córki Julii, Genowefy Bonkowskiej z Robertem Rohrkemperem.
Od lewej: Dorothy Cichon, Therese Rohrkemperem Koch, Robert Rohrkemper, Genevieve Bonkowska,
osoba niezidentyfikowana, William F. Rohrkemper*

Bonkowscy z córkami, od lewej: Genowefa, Dolores, Jan, Julia i Irena

Genowefa Celia Bonkowski z mężem Robertem Williamem Rohrkemperem

Genowefa Cecylia Bonkowska – córka Julii Stankiewicz i Jana Bonkowskiego

Siostry Irena i Genowefa Bonkowskie, Oliver Street Hamtramck, Michigan

Genevive Bonkowski & Dorothy Cichoń 1947 r.

Julia, John i Ronald Bonkowski (pierwsze urodziny wnuka Ronalda Bonkowskiego)

Fotografia wykonana na posesji przy Georgia Street w Detroit, Michigan. Stoją: Julia, Xavier, Irena Bonkowscy, siedzi Genowefa Bonkowska Rohrkemper z dziećmi, Dolores i Johnem

Od lewej: Xavier Bonkowski, Rose Waldowski, Julia i John Bonkowski

Irene Bonkowski i William F. Rohrkemperem, 29 listopada 1947 r.

Irene Julia Bonkowski

Irene Bonkowski w dzień ślubu z Antonim Krzemińskim, 13 października 1962 r.

Irena Bonkowski z mężem Antonim Krzemińskim

*W mieszkaniu Roberta i Genevieve Rohrkemper przy 8106 Georgia Street, Detroit, Michigan
Z tyłu: Julia Stankiewicz (Bonkowska) i Theresa Rohrkemper. Z przodu wnuki Julii: Wally
i Eddy Reichel, Bobby Rohrkemper i Kenny Reichel*

*Rok około 1949 r., Jan Bonkowski z wnukami w domu przy Georgia Street.
Eddy Reichel, dziecko niezidentyfikowane, Bobby Rohrkemper, Kenny Reichel, Wally Reichel*

Jan i Julia Bonkowscy

Na ostatniej fotografii Jan i Julia Bonkowscy mają uśmiech na twarzach, jakby chcieli nam powiedzieć, że za oceanem spełnił się ich „American Dream”. Wychowali sześcioro dzieci i doczekali dziewiętnastorga wnucząt. Los zapewne nie szczędził im zmartwień, ale na pewno dawał też wiele powodów do satysfakcji i radości. Po trudach i sukcesach, jakie towarzyszyły im w trakcie ich wspólnego życia nadszedł czas na wieczny odpoczynek. Pierwszy odszedł Jan Bonkowski. Zmarł w sobotę, w mroźny dzień 29 lutego 1964 roku. Żył 71 lat. Spoczął na cmentarzu Mount Olivet w Detroit, w hrabstwie Wayne, w stanie Michigan. Po jego śmierci Julia żyła jeszcze 18 lat. Odeszła 14 maja 1982 r., w wieku 85 lat. Pochowana została obok swojego męża Jana, z którym przeżyła wspólnie 47 lat.

Fotografie zamieszczone w opracowaniu pochodzą ze zbioru pana Roberta Rohrkempera z Grass Lake, Michigan, USA, który opublikował je na stronie internetowej Ancestry.com. pan Rohrkemper jest prawdopodobnie wnukiem Julii i Jana Bonkowskich.